

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет з підготовки іноземних громадян
Кафедра нормальної та патологічної фізіології

ПАТОЛОГІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ ХВОРОБ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

(назва освітньої компоненти)

РОБОЧА ПРОГРАМА освітньої компоненти

підготовки другого Магістерського рівня
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 226 Фармація, промислова фармація
(код і найменування спеціальності)

освітньої програми Технології фармацевтичних препаратів
(найменування освітньої програми)

спеціалізації (й) 226.02 Промислова фармація
(найменування освітньої програми)

Робоча програма освітньої компоненти «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації» спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Технології фармацевтичних препаратів» спеціалізації (й) 226.02 Промислова фармація для здобувачів вищої освіти 1 курсу.

Розробники:

КОНОНЕНКО Надія, зав. кафедри нормальної та патологічної фізіології, д.мед.н., професор

РИБАК Вікторія, професор кафедри нормальної та патологічної фізіології, д.біол.н., професор

ЧКІТКІНА Валентина, доцент кафедри нормальної та патологічної фізіології, к.біол.н., доцент

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри нормальної та патологічної фізіології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

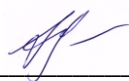
Зав. кафедри

проф. Надія КОНОНЕНКО

Робоча програма схвалена на засіданні методичної профільної комісії з біомедичних дисциплін
Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Голова профільної комісії

проф. Надія КОНОНЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус освітньої компоненти: вибіркова

Передумови вивчення освітньої компоненти: вивчення освітньої компоненти «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації» формує у студентів здатність інтерпретувати причини, механізми розвитку та прояви найбільш поширених захворювань цивілізації, аналізувати, робити висновки щодо причин і механізмів функціональних, метаболічних, структурних порушень органів та систем організму при цих захворюваннях; забезпечує теоретичну підготовку для наступної професійної діяльності фахівця промислової фармації.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації» є загальні закономірності функціонування організму хворої людини, котрі виникають на рівні клітин, органів, систем і організму хворого в цілому; що визначають механізми резистентності та передхвороби, виникнення і перебіг окремих хвороб цивілізації та їх наслідків.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться **90** годин **3 кредити** ECTS.

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання освітньої компоненти «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації» є вивчення причин та умов виникнення найпоширеніших хвороб цивілізації і визначення провідних механізмів їх розвитку та окремих проявів на різних рівнях організації живих об'єктів – від молекулярного рівня до організму в цілому.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації» є:

- вивчити причини, механізми виникнення, розвитку, перебігу та наслідків основних хвороб цивілізації;
- розширити знання про порушення процесів життєдіяльності і можливості впливу на них при виникненні хвороб цивілізації.
- створити базу, яка визначає професійну компетентність і загальну ерудицію фахівців.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей**:

інтегральна:

- здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі промислового виробництва лікарських засобів.

загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові):

ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації/промислової фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ФК03. Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

ПРН01. Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.

ПРН03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.

ПРН06. Розробляти і приймати ефективні рішення з розв'язання складних/комплексних задач фармації особисто та за результатами спільного обговорення; формулювати цілі власної діяльності та діяльності колективу з урахуванням суспільних і виробничих інтересів, загальної стратегії та наявних обмежень, визначати оптимальні шляхи досягнення цілей.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач повинен:

знати:

- хвороби цивілізації, їх особливості і вплив на хворого;
- причини, механізми, найважливіші прояви і наслідки основних захворювань цивілізації;
- основні принципи профілактики і терапії цих захворювань;

вміти:

- вирішувати ситуаційні задачі із визначенням причини, факторів ризику, механізмів розвитку клінічних проявів, варіантів завершення, принципів надання медичної допомоги при найпоширеніших захворюваннях цивілізації;
- визначати принципи лікування хвороб цивілізації.

володіти:

- методами визначення індексу маси тіла та встановлення стадії ожиріння;
- методами визначення глюкози в крові;
- навичками визначення функціональних показників серцево-судинної системи (пульс, артеріальний тиск).

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с.р		л	сем.	пз	лаб.	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Патологічна фізіологія хвороб цивілізації												
Змістовий модуль 1. Сучасні уявлення про розвиток хвороб цивілізації												
Тема 1. Поняття «хвороби цивілізації». Характеристика хвороб цивілізації та причини їх розвитку. Характеристика основних факторів ризику, особливості їх розвитку та взаємодії.	10	2		2		6	9	1	1			8
Тема 2. Метаболічний синдром.	9	2		2		5	8,5	1	0,5			7
Тема 3. Хвороби	10	2		2		6	8,5	1	0,5			7

цивілізації: ожиріння та харчові адикції.											
Тема 4. Хвороби залежної поведінки та види психічної залежності.	10	2		2		6	10	1			9
Тема 5. Хвороби цивілізації та соціальні токсиканти.	8,5	2		0,5		6	11	1	1		9
Тема 6. Хвороби цивілізації та психічне здоров'я.	8,5	2		0,5		6	9	1			8
Тема 7. Ятрогенні захворювання.	8	2				6	6				6
Тема 8. Імунодепресивні стани. СНІД.	9	2		1		6	9	1			8
Тема 9. Інфекції, що передаються статевим шляхом.	9	2		1		6	11	1			9
Разом за змістовим модулем 1	82	18		11		57		8			71
Семестровий залік з модуля 1	8			1		7	8		1		7
Усього годин	90	18		12		60	90	8	4		78

5. Зміст програми освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Сучасні уявлення про розвиток хвороб цивілізації.

Тема 1. Поняття «хвороби цивілізації». Характеристика хвороб цивілізації та причини їх розвитку. Характеристика основних факторів ризику, особливості їх розвитку та взаємодії. Еволюція хвороби. Особливості життєдіяльності сучасної людини. Визначення поняття «хвороби цивілізації». Основні нозологічні форми хвороб цивілізації. Науково-технічний прогрес і соціальні зміни як патогенетичні фактори розвитку хвороб цивілізації. Патогенетична роль гіподинамії і порушень харчування в розвитку деяких хвороб цивілізації. Екологічні фактори та їх значення у виникненні і розвитку захворювань цивілізації.

Тема 2. Метаболічний синдром: етіологія, патогенез. Метаболічний синдром: історія вивчення та визначення поняття. Інсулінорезистентність та її роль у розвитку метаболічного синдрому. Аліментарне ожиріння абдомінального типу і метаболічний синдром. Дисліпідемія як прояв метаболічного синдрому.

Тема 3. Хвороби цивілізації: ожиріння та харчові адикції. Ожиріння: визначення поняття, класифікації. Етіологія і патогенез окремих форм ожиріння. Медичні проблеми, пов'язані з ожирінням. Інші порушення харчової поведінки (анорексія, булімія, розлад «Binge-Eating»).

Тема 4. Хвороби залежної поведінки та види психічної залежності. Сучасні уявлення про залежну поведінку. Причини та механізми формування нехімічних форм адикції. Гемблінг - патологічна схильність до азартних ігор. Інтернет-залежність та інші технологічні адикції. Соціальні мережі – хвороба ХХІ століття. Сексуальна адикція.

Тема 5. Хвороби цивілізації та соціальні токсиканти. Хімічні форми залежної поведінки. Негативний вплив паління на організм людини. Наркоманії та токсикоманії. Етіологія, патогенез, види. Етіологія та патогенез алкоголізму.

Тема 6. Хвороби цивілізації та психічне здоров'я людини. Поняття про психічне здоров'я. Критерії і фактори, що визначають психічне здоров'я. Депресія. Синдром хронічної втоми. Історія, прояви, лікування.

Тема 7. Ятрогенні захворювання. Поняття про «ятрогенії». Фактори розвитку ятрогенії. Класифікація ятрогенії. Лікарська хвороба як наслідок нераціонального застосування лікарських засобів. Роль провізора у профілактиці лікарської хвороби.

Тема 8. Імунодепресивні стани. СНІД. Види імунної недостатності. Етіологія, патогенез первинних і вторинних імунодефіцитів. Типові прояви імунної недостатності. Етіологія, патогенез СНІДу. Патологіологічна характеристика періодів ВІЛ-інфекції. Типові клінічні прояви СНІДу. Принципи профілактики і терапії ВІЛ-інфекції.

Тема 9. Інфекції, що передаються статевим шляхом. Уявлення про інфекційні хвороби, що передаються переважно статевим шляхом, їх класифікація. Джерела та шляхи поширення. "Класичні" венеричні хвороби - сифіліс та гонорея. Інфекції, що передаються статевим шляхом, з переважним ураженням статевих органів (хламідіоз, трихомоніаз, генітальний герпес). Інфекції, що передаються статевим шляхом, з переважним ураженням інших органів (гепатит В,С).

Семестровий модульний контроль

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття «хвороби цивілізації». Характеристика хвороб цивілізації та причини їх розвитку. Характеристика основних факторів ризику, особливості їх розвитку та взаємодії.	2	1
2	Метаболічний синдром: етіологія, патогенез.	2	1
3	Хвороби цивілізації: ожиріння та харчові адикції.	2	1
4	Хвороби залежної поведінки та види психічної залежності.	2	1
5	Хвороби цивілізації та соціальні токсиканти.	2	1
6	Хвороби цивілізації та психічне здоров'я.	2	1
7	Ятрогенні захворювання.	2	
8	Імунодепресивні стани. СНІД.	2	1
9	Інфекції, що передаються статевим шляхом.	2	1
Усього годин		18	8

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Заочна форма
1	Сучасні уявлення про розвиток хвороб цивілізації. Серцево-судинна патологія.	1
2	Метаболічний синдром: наслідки. Хвороби цивілізації: ожиріння та харчові адикції.	1
3	Хвороби залежної поведінки: характеристики, чинники, наслідки.	1
6	Семестровий залік	1
Усього годин		4

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Денна форма
1	Сучасні уявлення про розвиток хвороб цивілізації. Серцево-судинна патологія.	4
2	Метаболічний синдром: наслідки.	4

3	Хвороби залежної поведінки: характеристики, чинники, наслідки.	3
6	Семестровий залік	1
Усього годин		12

9. Теми лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Роль спадковості в патології. Спадкові та вроджені хвороби. Хромосомні хвороби	6	8
2	Захворювання опорно-рухового апарату. Остеопороз. Остеохондроз.	5	7
3	Характеристика основних ксенобіотиків (токсикантів) їх значення і доля в організмі людини, профілактика. Значення харчових добавок. Лікувально-профілактичні заходи при агресії ксенобіотиків.	6	7
4	Електромагнітні поля та здоров'я. Вплив шуму та вібрації на організм людини.	6	9
5	Патогенна дія променевої енергії на організм. Віддалені наслідки дії малих доз іонізуючого випромінювання.	6	9
6	Хронічні нейродегенеративні захворювання (хвороби Альцгеймера та Паркінсона).	6	8
7	Ятрогенні захворювання.	6	6
8	Варикозне розширення вен нижніх кінцівок.	6	8
9	Хронічні обструктивні захворювання легенів (ХОЗЛ).	6	9
10	Підготовка до семестрового модульного контролю	7	7
Усього годин		60	78

Завдання для самостійної роботи

- Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують теми самостійної роботи з дисципліни, які не входять до плану аудиторних занять, використовуючи основну, додаткову навчальну літературу та Інтернет ресурси.
- Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при контролі змістового модулю.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання з освітньої компоненти

І. Формування поточного рейтингу

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «незараховано») та за шкалою ЕКТС.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль – для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 1-9: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань). 2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	100 (100 %)
Семестровий контроль з модуля 1	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

Оцінювання успішності здобувача вищої освіти за кожним із запланованих видів робіт на заняттях та під час контролю здійснюється за такими критеріями:

Види робіт, за які здобувач отримує бали	Максимальна кількість балів за вид роботи	Критерії оцінювання
робота на заняттях (1-9) змістового модуля 1 (min-30- max50)		
усне опитування	3 (6) бала	3(6) бала - здобувач вищої освіти дає вичерпні відповіді на теоретичні питання викладача; показує всебічні та глибокі знання теоретичного матеріалу, демонструє знання додаткової літератури за темою заняття; логічно мислить і будує відповідь.
		2(5) бала - здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, але припускається певних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного змісту, які усунув за допомогою викладача.
		1 (4) бала - здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичні знання освітньої компоненти, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість.
		0,5 (3) бала - здобувач вищої освіти має низький рівень теоретичних знань, плутає поняття, додаткові питання свідчать про відсутність стабільних знань.
		0 балів - здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал освітньої компоненти, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі.
складання тестових завдань	2(4) бала	Здобувач вищої освіти дав вірні відповіді на 90-100% тестових завдань. Одна вірна відповідь складає 0,2 (0,4) бала. $10 \text{ тестів} \times 0,2(0,4) = 2(4) \text{ бала}$
Контроль змістового модуля 1 (min-30- max50)		
усне опитування або письмова робота	30	10 балів за 1 питання
		10 балів - здобувач вищої освіти дає вичерпні відповіді на теоретичні питання викладача; показує всебічні та глибокі знання теоретичного матеріалу, демонструє знання додаткової літератури за темою заняття; логічно мислить і будує відповідь.
		8 балів - здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, але припускається певних неточностей у логіці викладу теоретичного змісту.
		6 балів - здобувач вищої освіти задовільно засвоїв теоретичний матеріал, але припускається помилок у логіці викладу

		теоретичного змісту. 4 бала - здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичні знання освітньої компоненти, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість. 2 бала - здобувач вищої освіти має низький рівень теоретичних знань, плутає поняття, додаткові питання свідчать про відсутність стабільних знань. 0 балів - здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал освітньої компоненти, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі.
тестування	20	Одна вірна відповідь складає 1,0 бала. 20 тестів x 1,0 = 20 балів

Схема нарахування та розподіл балів(денна форма)

Поточне тестування та самостійна робота			Семестровий залік	Сума
Змістовий модуль 1				
T1, T3 – T9	T2	ЗМК 1		
3-5 балів (24-40 балів)	6-10 балів (6-10 балів)	30-50 балів	60-100	60-100
			Всього за М1:	60-100

T1, T2 ... T10 – теми практичних занять.

За результатами вивчення тем дисципліни формується загальна оцінка за сумою поточного рейтингу. Здобувачу вищої освіти виставляється оцінка відповідно до наступної шкали оцінки знань:

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		оцінка	залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку.

Форми: **поточний** контроль: усне опитування, тестовий контроль, змістова модульна контрольна робота.

13. Методичне забезпечення

1. Презентації лекцій.
2. Інформаційні плакати і таблиці.
3. Тестові завдання для поточного контролю.
4. Тестові завдання для підсумкового модульного контролю.

14. Рекомендована література

Основна

1. Патологічна фізіологія. Лекції. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальностей «226 Фармація, промислова фармація», «224 Технології медичної діагностики та лікування», «227

- Фізична терапія, ерготерапія» / Н. М. Кононенко, В. А. Рибак, В. В. Чікіткіна, С. І. Миронченко, І. І. Шевцов, М. О. Остапечь.– Х. : НФаУ, 2021. – 460 с. / – Х.: НФаУ, 2021.– 460 с.
2. Патологічна фізіологія. М. С. Регада, А. І. Березнякова, Н. М. Кононенко та ін. – Львів: Магнолія, 2015. – 490 с.
3. Pathological physiology : Manual for students of higher schools / S.I. Kryzhna, N.M. Kononenko, T.I. Tyurka et al.; ed. by N.M. Kononenko. – Kharkiv : NUPh : Golden Pages, 2012. - 200 p.
4. Патолофізіологія : підручник : в 2 т. Т. 1. Загальна патологія / Атаман О.В. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 592 с.
5. Патолофізіологія : підручник : в 2 т. Т. 2. Патолофізіологія органів і систем / Атаман О.В. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 448 с.

Допоміжна

1. Милославська Ю. О. Вплив біохімічних маркерів на перебіг гіпертонічної хвороби II стадії у поєднанні з метаболічним синдромом /Ю. О. Милославська // Український медичний часопис. – 2012. – N 5 (91). – С. 129–133.
2. Метаболічний синдром: діагностика та профілактика в практиці сімейного лікаря / В. І. Ткаченко, Т. О. Багро, Н. В. Видиборець, О. К. Бондар // Ліки України. – 2016. – С. 42-45.
3. Аметов А. С. Сахарный диабет 2 типа. Проблемы и решения / А. С. Аметов. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 1032 с.
4. Христюк О. Л. Психологія девіантної поведінки. Навчально-методичний посібник / О. Л. Христюк. – Львів, ЛьвДУВС, 2014, 192 с.
5. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. Київ. – ВСВ «Медицина». – 2017. – 424 с.
6. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підручник / І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко. — 3-є вид., Київ. – ВСВ «Медицина». – 2021. – 312 с.
7. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.
8. Інфекційні хвороби : підручник : у 2-х т. / за ред.. В.П. Малого, М. А. Андрейчина. _ Львів : Магнолія, 2018. – Т. 1. – 718 с.; Т. 2. – 726 с.
9. Інфекційні хвороби. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / О. А. Голубовська, Б. А. Герасун, О. М. Зінчук та ін. / За ред.. О. А. Голубовської. – К. : ВСВ «Медицина». – 2018. – 686 с.
10. Дерматологія і венерологія: підручник / В.І. Степаненко, А.І. Чоботарь, С.О. Бондарь та ін. – 2-е вид. Київ. – ВСВ «Медицина». – 2020. – 336 с.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Сайт кафедри нормальної та патологічної фізіології (програма курсу «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації») <http://pat.nuph.edu.ua>
2. Бібліотека НФаУ: <http://library@nuph.edu.ua>
3. Сайт дистанційного навчання <http://pharmel.kharkiv.edu.ua>
4. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленко <http://korolenko.kharkov.com> (
5. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека <http://library.kharkov.ua>
6. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs360/ru/index.html>
7. <http://www.mma.ru/articles/138032/>
8. <http://cyberleninka.ru/article/n/spaysovaya-narkomaniya-prichiny-rasprostraneniya-i-mery-protivodeystviya>
9. <http://cyberleninka.ru/article/n/narkomaniya-biohimicheskie-i-psihologicheskie-aspekty>
10. <http://www.cardiosite.info/articles/article.aspx?articleid=6247>